

Mindre forbruk, mer ombruk og gjenvinning av tekstiler

Overforbruk av tekstiler og klær er et stort problem i Oslo, i Norge og globalt, og klesindustrien regnes som en av de mest forurensende i verden. I løpet av de siste tiårene har fast fashion, altså rask produksjon og salg av klær til lave priser, ført til en dramatisk økning i antall plagg som produseres og kjøpes hvert år. Ifølge en rapport fra Ellen MacArthur Foundation har produksjonen av klær fordoblet seg mellom år 2000 og 2015, mens den gjennomsnittlige bruken av hvert plagg har blitt redusert med 36 %. Dette overforbruket legger et enormt press på naturressurser og fører til store mengder avfall.

Klesindustrien er kjent for sitt høye karbonfotavtrykk, enorme vannforbruk, bruk av kjemikalier og plast og forurensning fra dette. Plast er et svært billig materiale og er derfor en vesentlig årsak til overproduksjon av klær. Produksjonen og transporten av klær står for omtrent 10 % av de globale klimagassutslippene. Videre bidrar klesindustrien til betydelig vannforurensning gjennom utslipp av kjemikalier under farging og behandling av tekstiler. Vask av klær i plast fører til utslipp av mikroplast i havet og næringskjeden som til slutt havner i dyr og mennesker.

Tallene for hvor store mengder tekstiler nordmenn kaster er usikre. I forskningsprosjektet Wasted Textiles (2021-2025, Oslo Met) ble det estimert at 49 000 tonn klær og sko årlig ble kastet i restavfallet. Til nå har om lag halvparten av nordmenns brukte tekstiler havnet i søpla, ifølge nettsiden til Klima- og miljødepartementet. I tillegg kommer alt vi leverer til klesinnsamling til frivillige organisasjoner.

Det er derfor avgjørende med tiltak som kan få ned forbruket, forlenge bruken av klær, sko og andre tekstiler. Her kreves bevisstgjøring, holdningsendringer, tilrettelegging for reparasjoner, og et betydelig økt produsentansvar for å nevne noe.

Det er positivt at EUs rammedirektiv om avfall innføres i Norge med krav om at alt tekstilavfall skal kildesorteres og samles inn separat via returpunkter eller kommunens gjenbruksstasjoner, og det må satses på reduksjon av forbruket og mer ombruk, reparasjon og resirkulering på fibernivå.

Markedet for ombruk i Norge er bare på 3-5%. De aller fleste innsamlede klær i Norge selges derfor til utlandet. Heldigvis er bevisstheten blant de som eksporterer våre brukte klær høy. De har derfor tiltak som sikrer gode arbeidsforhold hos mottakere og at tekstilavfall ikke sendes ut av Europa.

Når det gjelder ødelagte tekstiler, er det et stykke igjen før dette har en fornuftig og bærekraftig håndtering. Kunnskapen om reparasjon er liten i befolkningen og det å betale for reparasjoner i Norge er uforholdsmessig dyrt sett opp mot prisen på å kjøpe nytt. Omsøm er noe svært få kan eller gjør. Det finnes derfor per i dag ikke et marked for ødelagte tekstiler.

I Norge er det kun Norsk Tekstilgjenvinning som materialgjenvinner tekstiler til nye fibre ved mekanisk fiber til fiber gjenvinning. Men markedet for salg av disse gjenvunne fibre er foreløpig begrenset og den økonomiske bærekraften er usikker. Dette innebærer at det per i

dag er en økonomisk risiko for ideelle å ta imot ødelagte tekstiler. Noe som er årsaken til at Fretex bare tar imot brukte klær og sko.

Oslo står i en særstilling som Norges største by og har det største volumet av brukte klær og andre tekstiler. I stedet for å ligge i førersetet, ligger Oslo på etterskudd i denne saken. Her må både staten og kommunen ta en mer aktiv rolle.

Oslo SV vil at:

- Oslo kommune skal ta en aktiv rolle for å få ned forbruket av tekstiler og klær og øke andelen ombruk og reparasjoner, gjerne i samarbeid med næringsliv, ulike organisasjoner og andre aktører.
- Oslo kommune gjennomfører en informasjonskampanje om ansvaret alle innbyggere i Oslo har for å kildesortere. Kampanjen må omfatte tydelig informasjon om at det er ulovlig å kaste tekstiler i restavfallet og fortelle innbyggerne hvordan man skal avhende tekstiler.
- Oslo kommune umiddelbart må bedre muligheten for hensiktsmessig innsamling av tekstiler med enkel tilgang på adskilt innsamling for brukbare klær og ødelagte tekstiler.
- Renovasjonsavgiften baserer seg på tall fra kartleggingen av restavfallet, og økt gjenvinning dermed skal gi lavere avgift.
- Oslo kommune må ha det overordnede hovedansvaret for at innsamling og ombruk/gjenvinning fungerer gjennom et tett og godt samarbeid med aktuelle aktører
- Oslo kommune må gjøre det enkelt å utnytte potensialet til å skape tilrettelagte arbeidsplasser som gjenvinning og utviklingen av det sirkulære samfunnet gir både for ideelle aktører og for kommunen selv.